

**УХВАЛА
ТРЕТЬОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шеляженка Юрія Вадимовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів статті 98, частин першої, другої, третьої статті 170, частини п'ятої статті 171 Кримінального процесуального кодексу України, частини другої статті 436² Кримінального кодексу України

К и ї в
10 квітня 2024 року
№ 63-3(І)/2024

Справа № 3-49/2024(103/24)

Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Кривенка Віктора Васильовича – головуючого,
Петришина Олександра Віталійовича – доповідача,
Філюка Петра Тодосьовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шеляженка Юрія Вадимовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів статті 98, частин першої, другої, третьої статті 170, частини п'ятої статті 171 Кримінального процесуального кодексу України, частини другої статті 436² Кримінального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Петришина О.В. та дослідивши матеріали справи, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. До Конституційного Суду України звернувся Шеляженко Ю.В. із клопотанням перевірити на відповідність статті 8, частині першій статті 9,

статтям 15, 24, 31, 32, 34, 35, 36, 40, 41, 42, 54, 55, частинам першій, другій, третій статті 62, статті 64 Конституції України (конституційність) приписи статті 98, частин першої, другої, третьої статті 170, частини п'ятої статті 171 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), частини другої статті 436² Кримінального кодексу України (далі – КК України).

Відповідно до статті 98 КПК України „1. Речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

2. Документи є речовими доказами, якщо вони містять ознаки, зазначені в частині першій цієї статті“.

Згідно з приписами частин першої, другої, третьої статті 170 КПК України «1. Арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом кримінального правопорушення, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку.

Завданням арешту майна є запобігання можливості його приховування, пошкодження, псування, знищення, перетворення, відчуження. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства

України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб. Слідчий, прокурор повинні вжити необхідних заходів з метою виявлення та розшуку майна, на яке може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, зокрема шляхом витребування необхідної інформації у Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, інших державних органів та органів місцевого самоврядування, фізичних і юридичних осіб.

2. Арешт майна допускається з метою забезпечення:

- 1) збереження речових доказів;
- 2) спеціальної конфіскації;
- 3) конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи;
- 4) відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди.

3. У випадку, передбаченому пунктом 1 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно будь-якої фізичної або юридичної особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно відповідає критеріям, зазначеним у статті 98 цього Кодексу.

Арешт на комп'ютерні системи чи їх частини накладається лише у випадках, якщо вони отримані внаслідок вчинення кримінального правопорушення або є засобом чи знаряддям його вчинення, або зберегли на собі сліди кримінального правопорушення, або у випадках, передбачених пунктами 2, 3, 4 частини другою цієї статті, або якщо їх надання разом з інформацією, що на них міститься, є необхідною умовою проведення експертного дослідження, а також якщо доступ до комп'ютерних систем чи їх частин обмежується їх власником, володільцем або утримувачем чи пов'язаний з подоланням системи логічного захисту.

Арешт може бути накладений і на майно, на яке раніше накладено арешт відповідно до інших актів законодавства. У такому разі виконанню підлягає ухвала слідчого судді, суду про накладення арешту на майно відповідно до правил цього Кодексу.

Забороняється накладати арешт на кошти на єдиному рахунку, відкритому у порядку, визначеному статтею 35¹ Податкового кодексу України, на кошти на рахунках платників у системі електронного адміністрування податку на додану вартість, на кошти, що перебувають на поточних рахунках із спеціальним режимом використання, відкритих відповідно до статті 15¹ Закону України „Про електроенергетику“, на поточних рахунках із спеціальним режимом використання, відкритих відповідно до статті 19¹ Закону України „Про теплопостачання“, на поточних рахунках із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків за інвестиційними програмами, на поточних рахунках із спеціальним режимом використання для кредитних коштів, відкритих відповідно до статті 26¹ Закону України „Про теплопостачання“ і статті 18¹ Закону України „Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення“, на спеціальному рахунку експлуатуючої організації (оператора) відповідно до Закону України „Про впорядкування питань, пов’язаних із забезпеченням ядерної безпеки“».

У частині п’ятій статті 171 КПК України визначено, що „клопотання слідчого, прокурора про арешт тимчасово вилученого майна повинно бути подано не пізніше наступного робочого дня після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, у якої його було вилучено.

У разі тимчасового вилучення майна під час обшуку, огляду, здійснюваних на підставі ухвали слідчого судді, передбаченої статтею 235 цього Кодексу, клопотання про арешт такого майна повинно бути подано слідчим, прокурором протягом 48 годин після вилучення майна, інакше майно має бути негайно повернуто особі, в якої його було вилучено“.

Відповідно до частини другої статті 436² КК України „виготовлення, поширення матеріалів, у яких міститься виправдовування, визнання

правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, розпочатої у 2014 році, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього громадянського конфлікту, виправдовування, визнання правомірною, заперечення тимчасової окупації частини території України, а також глорифікація осіб, які здійснювали збройну агресію Російської Федерації проти України, розпочату у 2014 році, представників збройних формувань Російської Федерації, іррегулярних незаконних збройних формувань, озброєних банд та груп найманців, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих Російською Федерацією, а також представників окупаційної адміністрації Російської Федерації, яку складають її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та представників підконтрольних Російській Федерації самопроголошених органів, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України, –

караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією майна або без такої“.

На підтвердження своєї позиції автор клопотання посилається на окремі приписи Конституції України, КК України, КПК України, Закону України „Про судову експертизу“, а також на міжнародні акти, рішення Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини, висновки експертів державних установ, а також на судові рішення у його справі.

2. Вирішуючи питання про відкриття конституційного провадження у справі, Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

2.1. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований

в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); у конституційній скарзі має міститись обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

З аналізу конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається, що Шеляженко Ю.В. не навів аргументів, які підтверджували б, що оспорювані приписи КПК України порушують його права, гарантовані Конституцією України, а лише висловив незгоду з висновками, викладеними в остаточному судовому рішенні в його справі, що не можна вважати належним обґрунтуванням тверджень щодо невідповідності Конституції України приписів статті 98, частин першої, другої, третьої статті 170, частини п'ятої статті 171 КПК України в розумінні пункту 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

2.2. Аналіз остаточного судового рішення у справі Шеляженка Ю.В., а саме ухвали Київського апеляційного суду від 29 січня 2024 року, дає підстави для висновку, що суд не застосовував приписи частини другої статті 436² КК України для вирішення справи по суті, а тому Шеляженка Ю.В. не можна вважати належним суб'єктом права на конституційну скаргу.

Отже, є підстави для відмови у відкритті конституційного провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 1 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб'єктом.

2.3. У статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ зазначено, що Конституційний Суд України відмовляє у відкритті

конституційного провадження, визнавши конституційну скаргу неприйнятною, якщо зміст і вимоги конституційної скарги є очевидно необґрунтованими або наявне зловживання правом на подання скарги (частина четверта).

Конституційний Суд України бере до уваги той факт, що Шеляженко Ю.В. неодноразово звертався до Конституційного Суду України з клопотаннями щодо перевірки на відповідність Конституції України приписів частини другої статті 436² КК України, та за результатом розгляду яких було відмовлено у відкритті конституційних проваджень [ухвали від 6 вересня 2023 року № 141-3(I)/2023, від 20 грудня 2023 року № 205-3(II)/2023, від 18 січня 2024 року № 13-2(I)/2024, від 6 березня 2024 року № 43-1(I)/2024], що свідчить про зловживання правом на подання конституційної скарги.

Отже, наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Третя колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Шеляженка Юрія Вадимовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів статті 98, частин першої, другої, третьої статті 170, частини п'ятої статті 171 Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги;

частини другої статті 436² Кримінального кодексу України на підставі пунктів 1, 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – звернення до Конституційного Суду України неналежним суб’єктом; неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала є остаточною.

**ТРЕТЯ КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**